

13. uge

"Se, jeg gør alting nyt"

Esajas' Bog 65 og 66

"Nu skaber jeg en ny himmel og en ny jord; det, der skete tidligere, skal ikke længere huskes, og ingen skal tænke på det" Es 65,17.

Hovedtanke

Gud overvinder sit folks synd ved at skabe nyt.

Introduktion

I februar 1990 trådte 22 engagerede Dresden-borgere frem i offentligheden med et åbent brev, det såkaldte "Opråb fra Dresden". De mente, man nu burde have mod til at gå i gang med at genopbygge Frauenkirche, efter at den i 45 år havde stået som ruin. Opfordringen gik verden rundt. To år senere begyndte en længe hæget drøm at gå i opfyldelse. I løbet af 13 år bidrog tusindvis af mennesker med penge, ideer og faglig ekspertise, for at kirken kunne genopbygges. I oktober 2005 blev den genrejste kirke indviet ved en højtidelig ceremoni. En og anden havde nok undervejs mistet troen på, at det nogensinde ville lykkes. Og projektet – genskabelsen af Frauenkirche – kunne også kun realiseres, fordi det var båret af optimisme og tro.

Den jødiske menighed under og efter eksilet spurgte sig selv: "Vil Gud føre sit folk til frelse, til den endelige fred?" Profeten havde et opmuntrende budskab til folket: Gud både kan og vil skænke sit folk en fremtid. Han vil genskabe det og dermed overvinde sit folks synd. Zion bliver moderen for en ny, frelst menighed.

Hvad er formålet med disse profetier? Her er det vigtigt at sætte sig ind i profetens måde at tænke på. Også i Det Nye Testamente omtales nyskabelsen som en frelsende handling såvel her og nu som i fremtiden. Den, der tror på dette vidnesbyrd, vil blive belønnet med glæde og fast tillid.

Oversigt

Søndag	Alting nyt	Es 65,16b-17
Mandag	Glæde på begge sider	Es 65,18-23
Tirsdag	Retfærdighed og fred	Es 65,24-25
Onsdag	Nyskabelsen hos Paulus	Ekskurs
Torsdag	Zion – den frelste menigheds moder	Es 66,1-21
Fredag	Hvad består?	Es 66,22-24

Alting nyt

Es 65,16b-17

Hvad er resultatet af Guds nyskabende handling?

Hvad nyt kunne jeg ønske mig i denne verden?

Forståelse

Efter at profeten har gjort det klart, at det til syvende og sidst kun er en troende menighed, der kan opnå frelse, beskriver han selve frelsen: det gamle skaberværk vil ikke forgå, men der vil være tale om en grundlæggende nyskabelse af det allerede bestående.

"Himmel og jord" er en hebraisk måde at udtrykke *alting* på. I kap. 61 og 62 er øvrige folkeslag inkluderet i Guds folks frelse, men her drejer det sig udelukkende om Palæstina og Jerusalem. I Åb 21 finder vi også denne parallelle beskrivelse af frelsen med fokus på såvel det globale som det lokale Jerusalem (Åb 21,1-2).

Det hebraiske ord *barah* (skabe) anvendes i Det Gamle Testamente ikke blot i forbindelse med skabelsen (1 Mos 1), men også om Guds handlen med sit folk: han *skaber* sit folk, idet han fører det ud af Egypten (Es 43,1), og han skaber det igen, da de vender tilbage fra eksilet (Sl 102,17-18). For Esajas er hver frelsende handling fra Guds side en nyskabelse.

Anvendelse

I synagogen i Nazaret læste Jesus fra Esajas-skriftrullen om den salvede budbringer. Disse ord hører til profetierne om endetidens frelse. Med Jesu virke begyndte opfyldelsen af denne Esajas-profeti, verdens nyskabelse (Luk 4,16-21).

Glæde på begge sider

Es 65,18-23

Hvordan skildrer Esajas livet i det nyskabte Israel?

Mon Gud også jubler over mig?

Forståelse

Guds nyskabende handlen vil glæde både hans folk og ham selv. Al fortidens nød vil være glemt: krige og deres følger som for eksempel sult og børn, der dør. Mennesker vil i fred og ro kunne nyde det, de selv har arbejdet hårdt for at skabe.

Profetens skildring af frelsen er stadig præget af datidens gengældelsesprincip (sml. Ord 10,27-28). Sandsynligvis vil profeten sige: I fremtidens fuldkommenhed vil mennesker leve så retfærdigt, så de kan blive lige så gamle som i begyndelsen (sml. v. 25 og 1 Mos 5). Der tales ikke om de dødes opstandelse. Det optimale mål for ens forhåbninger er et langt, meningsfyldt liv (v. 20).

Evangelierne fortæller, at Jesu komme og virke udløste glæde: blandt hyrderne på marken og hos de syge og udstødte, som Jesus havde kærlig omsorg for. Efter Jesu opstandelse fyldtes disciplene med Helligånden og glæde. Selv Himlen reagerede med glæde på menneskers indre fornyelse (sml. Luk 15).

Anvendelse

"Alt det, som Gud har givet menneskene, er en guddommelig gave. Gaven udspringer af kærlighed. Men kærlighed kan man ikke gøre sig fortjent til. Den handler betingelsesløst ... mennesket har altså fået en gave givet. Man bliver glad for at få en gave. Man bliver også glad, når man selv giver gaver. Det kræver ikke nogen form for præstation, men det giver mulighed for gensidig glæde. Glæde på begge sider, idet den retfærdiggørende Gud glædes over mennesket, som han henvender sig til med sin nåde, og det retfærdiggjorte menneske glædes ved den Gud, der har gjort ham retfærdig" (ifølge Evangelischer Erwachsenen Katechismus, Gütersloh 2006, 245).

Retfærdighed og fred

Es 65,24-25

Hvad står i fokus for Jesu nyskabende handlen?

Hvad kan jeg gøre for at hele relationer?

Forståelse

Den frelse, som Esajas beskriver, beror på en fornyet og intakt relation til Gud og troende menneskers retfærdige handlen. For at anskueliggøre dette fortælles der om bønnesvar, der allerede indtræffer, inden mennesker henvender sig til Gud. Oplevelsen af Guds lange, tyngende tavshed, efter at hans børn har tryglet om hjælp og frelse, vil høre fortiden til.

Endetidens messianske fred vil være så omfattende, at selv dyrene får del i den. Alles krig mod alle er slut.

Den gamle verden var og er vansiret og præget af tilranet magt, grænseoverskridende handlinger og brudte relationer, hvorimod "den nye skabning" i Jesu liv, død og opstandelse viser sig som nye relationer mellem Gud og mennesker og mennesker imellem. Her gælder nye, guddommelige målestoksforhold for adfærd: retfærdighed, tillid og en generøs, imødekommende sameksistens, som overvinder mistillid og fjendebilleder. Genskabelsens grundlov er Jesu bjergprædiken.

"Salige/lykkelige er de ... " Jesus var fortaler for, at man allerede i denne verden, der er præget af brutalitet og gengældelse, viser en adfærd, der svarer til nyskabelsen: gå en ekstra mil, giv også jeres frakke, gengæld ikke ondt med ondt, men velsign derimod! (Sml. Luk 10,25-37).

Refleksion

"Retfærdighed skaber fred" (Es 32,17).

EKSKURS

Nyskabelsen hos Paulus

2 Kor 5,17
Kol 3,3.10

Apostlen Paulus har reflekteret over Jesu forkyndelse i Nazaret, og han har tænkt konsekvenserne vedrørende begyndelsen af nyskabelsen til ende. For ham var der ingen tvivl om, at den troende, frelste menighed samler sig om Kristus. Der, hvor han er, er det nye Zion. For der, hvor et menneske vælger at have tillid til Kristus, er der skabt noget nyt: "Den, der bliver kristen, bliver et nyt menneske. Det gamle er forbi, og noget nyt er blevet til" (2 Kor 5,17, Bibelen 2020).

Også denne nyskabelse har sin Adam: "Således står der også skrevet: 'Det første menneske, Adam, blev en levende sjæl,' den sidste Adam blev en ånd, der gør levende" (1 Kor 15,45). Ved den første Adam kom synden og døden ind i verden. Ved nyskabelsens "sidste Adam" blev synd og død frataget deres magt.

Til livet som ny skabning hører en ny adfærd: "... I har aflagt det gamle menneske med dets gerninger og iført jer det nye, som fornys i sin skabers billede ... ifør jer da ... inderlig barmhjertighed, godhed, ydmyghed, mildhed. Bær over med hinanden og tilgiv hinanden ... " (Kol 3,9-13).

Den ny skabelses herlighed er endnu ikke åbenbaret: "Jeres liv er skjult med Kristus i Gud. Når Kristus, jeres liv, bliver åbenbaret, da skal også I blive åbenbaret sammen med ham i herlighed" (Kol 3,3-4). Når Jesus Kristus kommer i herlighed, bliver nyskabelsen fuldendt og åbenbaret.

Refleksion

Esajas' billeder kan inspirere os til at arbejde for større retfærdighed og mere fred.

Zion – den frelste menigheds moder

Es 66,1-21

Hvad ligger der i, at Zion føder børn, før hun får veer?

Hvordan kan jeg være sikker på, at Jesus opfylder sit løfte?

Forståelse

Versene 1 og 2 er advarende ord til dem i Jerusalem, der satte deres lid til templet og genindførelsen af den tidligere gudstjeneste. De skal forstå, at man ikke ved hjælp af ritualer kan binde Gud til et bestemt sted og kræve, at han er nådig. Gud ønsker, at mennesker viser kærlighed over for hinanden.

Af vers 5 kan man fornemme, at folket var blevet splittet. Nogle stolede på Guds ord og vilje til at frelse. Andre foragtede disse for deres tillid og troskab.

Fra og med v. 7 sammenlignes Zion med en gravid kvinde, der har født uden smerter, det vil sige inden veerne overhovedet satte ind. Det er et billede på, at Zion, der er befriet fra synd, nu bliver til moder for endetidens frelste menighed bestående af alle folkeslag. En sidste gang nævnes her temaet: Zion-Jerusalem. Det hellige bjerg er centrum for den nye verden. Hvor end andre folkeslag bliver en del af frelses-historien, så er Zion midtpunkt. Disse tekster er skrevet til et folk, der var traumatiseret.

Anvendelse

Jesus viste den samaritanske kvinde ved Jakobsbrønden, at Gud søger de sande tilbedere, der ikke er bundet til et bestemt sted med bestemte kultiske traditioner. For de er utilstrækkelige. Han søger dem, der tilbeder "i ånd og sandhed", hvilket vil sige i troen på Jesus Kristus (Joh 4). Dermed tillægger Jesus Esajas' ord om Zion et nyt perspektiv, der er møntet på ham.

"Vi takker dig, Gud, fordi du er den frelsende kraft i vores liv. Du ønsker at ændre vores liv, så vi bliver mennesker, i hvem himlen rører jorden" (H. og W. Hümmel).

Hvad består?

Es 66,22-24

Det hører med til profetens forestillinger om endens tid, at alle folkeslag skal valfarte til Jerusalem for dér at fejre sabbatter og nymåner, og at alle de, der ikke ærer Israels Gud, skal dømmes (sml. Zak 14,16-17). Fornægternes skæbne antydes med to billeder, der er uforenelige: en dyng af lig brænder, men brænder aldrig op; samtidig æder maddiker af den, men den ædes aldrig op. I synagogen læses v. 23 igen, efter at v. 24 er blevet læst op, så oplæsningen ikke ender med et uhyggeligt billede.

Jesus får os til at se disse vers i et nyt lys. De sande troende i endens tid skal ikke tilbede Jesus i Jerusalem, men i ånd og sandhed, hvilket vil sige i troen på Jesus – og det vil ske overalt på jorden.

Resumé

Jesu virke er opfyldelsen af Esajas' ord vedrørende verdens genoprettelse.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 **Somme tider bliver noget gammelt eller ødelagt til noget nyt.
Har I oplevet noget lignende, som gjorde særligt indtryk på jer?**
- 2 **Es 65,19b-25
Hvad synes I særlig godt om ved Esajas' skildring af frelsen?
Hvilke spørgsmål står ubesvaret tilbage?**
- 3 **Es 65, 18-19a
I hvor høj grad kan disse ord også beskrive et kristent menneskes
forhold til Gud?**
- 4 **Es 66,5-13
Hvad tænker I om løftet vedrørende Jesu genkomst?
Hvad giver jer vished om, at Jesus vil fuldende sin påbegyndte
nyskabelse?**
- 5 **Når man ser, hvilken sammenhæng der for Esajas er mellem
retfærdighed og fred, får det så os til at se nødvendigheden af
at arbejde for større retfærdighed i verden?**
- 6 **Hvad har gjort størst indtryk på jer, mens I har studeret Esajas'
Bog i løbet af kvartalet?

Hvem ville I anbefale at studere Esajas' Bog og hvorfor?**